

I dialetti – L'arcadico-cipriota-panfilio

1. a) Λακεδαίμων, Κερύνεια (Acaia, Cipro), Ἀχαιῶν ἀκτὴ (Cipro)
 b) μεσουν, διδυμοιун | Ποσοιδᾶν/Ποιοιδᾶν
 c) ɸ iniziale e aspirazione || νσ || dat. sing. -οι || gen. sing. -αυ (masch. e femm.: οἰκίαι) || des. medie in -σοι, -τοι
2. a) δα = θα = τα
 b) ο-*pe-le-ta-u* (Οφέλταυ) | *zo-ve-se o-ti-mo-va-na-ko-to sa-ka-i-vo-se* (Ζώφης ὁ Τιμοφάνακτος Ἀχαιφός)
 c) θιός || *φέπια* || αἴλον (ἄλλων) || ζᾶς (γῆς) || ἴν (αὐτόν) || semitismi
3. a) *Aprian. An. I 26,4* Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ἦει. εἰσὶ δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόνδε τὸν λόγον, ὅτι, ὡς κατήραν τε ἐς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέντες καὶ ἐπὶ οἰκισμῶ ἐξέβησαν, αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξελάθοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον φωνὴν ἴεσαν, οὐδὲ τῶν προσχώρων βαρβάρων, ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν οὐπω πρόσθεν οὔσαν τὴν φωνήν· καὶ ἔκτοτε οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους προσχώρους Σιδῆται ἐβαρβάριζον
 b) φίκατι || des. medie -(σ)αι, -ται, -νται (> δαι) || ἰαρός || βασιλεύς, βασιλιῖφυς | Νεφόπολις, Νεφοπόλεις || ὄδυ (ὄντων), ὄσα (οὔσα) | -δυ (-ντον < -ντων), -σδυ (-σθον < -σθων) || περτί (< *περέτι, lesb. πρές), Ἀπέλλων Πύτιος (cf. cret.)
 c) ἀτρώποισι (cf. cret.) || Θανάδωρος, Ἀθαναδώρα
4. a) ἴν (ίς), ὄν(-), ὕν(-), ἀπεχόμενος || Μιλτιάδαυ, Ὀνασαγόραυ, Κυδραμούαυ || ἄλλυ
 b) cyp. *a-no-si-ja* (ἀνοσίγια), *ve-pi-ja* (φεπιγια), panf. *huαρυ* (ἰαρόν), *φέπια* (ἔτεα), arg. πολιαδι, θιο || Πελαγίος Περγαίος
 c) arc. cyp. σίς, σί || arc. εἶσε (εἶτε) || arc. ὄζις (ὄτις, forma ep. per ὄστις)
 d) inf. tem. in -εν
 e) inf. atem. in -εναί
 f) arc. ἰερός, cyp. ἰερός
 g) arc. ὄνυ, ὄνε (anche tess.), ὄνι, ὄνι, τότε (cyp. ὄνυ, τόν(ν)υ), τῶνι e τωνί (tess. τοίνεος), τοῖνι/τάῖνι, τῶνι/τῶνυ e τοινί/ταινί, τόνυ/τάννι (τάννυν), τάνε, τῶννυ/τᾶννι (tess. τούννεουν), ταῖννι/ταῖννυ, τόσννυ/τάννι/τάνι e τάνυ, etc.
 h) arc. κεῖτοι, cyp. κεῖτοι (cf. mic. *e-so-to*)
 i) κάς
 l) arc. ἄν ed εἰ / cyp. κε ed ἦ (ἦ interr.)
 m) ὄν/ὕν, πεδά, πός
 n) ἀπύ ed ἐξ + dat. ('a partire da ...')
5. a) arc. τέτορτος, ἐφθορκώς, cyp. κόρζα || δέκο, δέκοτος, ἐκοτόν || ὄν (ἀνά), ἀπύ, πεδά
 b) κρέτος || πτόλις
 c) arc. ποέντω, ἀδικέντα, ἐπιορκέντι, κυένσαν, ποίενσι
 d) tess. cyp. ὄνε / arc. ὄνι || lesb. tess. cyp. κε / gr. occ. κα / arc. ion. att. ἄν || tess. cyp. δαύχνα / gr. occ. arc. δάφνα / panf. λάφνη / ion. att. δάφνη || lesb. tess. cyp. πέμπτε / arc. πέντε
6. a) arc. cyp. ion. att. τόσος / lesb. tess. τόσος / beot. ὀπόττος
 b) arc. cyp. ion. att. ὅτε, πότε / lesb. -τα / gr. occ. -κα
 c) arc. cyp. ion. att. ἰερός (cyp. ἰερός?) / lesb. ἴρος / gr. occ. panf. ἰαρός
 d) arc. cyp. πτόλις / ion. att. πόλις || arc. cyp. κρέτος / ion. att. κράτος || des. medie -(σ)οι, -τοι, -ντοι || ἀπύ, πός, ὄν || ἀπύ, ἐξ + dat. o loc.

Bibliografia

- H.W. Smyth, *The Arcado-Cyprian Dialect*, «TAPhA» XVIII (1887) 59-133.
- O. Hoffmann, *Die griechischen Dialekte in ihrem historischen Zusammenhange*, I, Göttingen 1891.
- F. Bechtel, *Die griechischen Dialekte*, I, Berlin 1921, 313s., II, Berlin 1923, 796ss.
- W. Brandenstein, *Kypros: Kyprische Sprache: § 1. Namen der Insel; § 2. Kontakte; § 3. Silbenschrift; § 4. Deutung der wenigen Texte in eteokyprischer Sprache; § 5. Zuteilung des Eteokyprischen zu einem Sprachstamm; Literatur*, in *RE Suppl.* VI (1935) 212-216.
- P. Metri, *Il dialetto panfilio*, «RIL» LXXXVII (1954) 79-116.
- A. Steiner, *Studi sull'arcadico-ciprio*, «RIL» LXXXVIII (1955) 325-359.
- C.J. Ruijgh, *L'élément achéen dans la langue épique*, Assen 1957.
- S. Luria, *Burgfriede in Sillyon*, «Klio» XXXVII (1959) 7-20.
- A. Thumb-A. Scherer, *Handbuch der griechischen Dialekte*, II, Heidelberg 1959² (1909¹), 110-193.
- S. Luria, *Noch einmal Mykenisches im Kyprischen?*, «Glotta» XL (1962) 1-3.
- W.F. Wyatt, *Arcado-Cypriote kás*, «Glotta» XLII (1964) 170-182.
- W. Dressler, *Pamph. -δ- zu -ο-, ein weiterer Substrateinfluss?*, «Archiv Orientální» XXXIII (1965) 183-189.
- M. Doria, *Avviamento allo studio del miceneo*, Roma 1965, 186.
- R. Gusmani, *Zwei kyprische Konjunktionen*, «Glotta» XLIV (1966) 19.
- C. Brixhe, *Le dialect grec de Pamphylie. Documents et grammaire*, Paris 1976.
- C. Brixhe, *Corpus des inscriptions dialectales de Pamphylie, Supplément 1*, in AA. VV., *Études d'archéologie classique*, V, Nancy 1976, 9-16.
- K. Hadjioannou, *Kafizin and the Cypriote Dialect*, in AA. VV., *Report of the Department of Antiquities*, Nicosia 1982, 254-259.
- A. Lillo, *On Type hierés Forms in Arcadien and Cypriot*, «Glotta» LXI (1983) 1-5.
- O. Masson, *Les inscriptions chypriotes syllabiques*, Paris 1983².
- R. Wallace, *An Illusory Substratum Influence in Pamphylian*, «Glotta» LXI (1983) 5-12.
- G. Neumann, *Beiträge zum Kyprischen*, «Kadmos» passim.
- A. Lillo, *The Arcadian Genitive Forms Type haméran from Tegea*, «Glotta» LXV (1987) 88-93.
- C. Brixhe, *Corpus des inscriptions dialectales de Pamphylie, Supplément 3*, in P. Goukowski-C. Brixhe (edd.), *Hellénika Symmikta. Histoire, archéologie, épigraphie*, Nancy 1991, 15-27.
- Anna Morpurgo Davies, *Mycenaean, Arcadian, Cyprian and Some Questions of Method in Dialectology*, in J.-P. Olivier (ed.), *Mykenaika. «Actes du IXe Colloque international sur les textes mycéniens et égéens organisé par le Centre de l'antiquité grecque et romaine de la Fondation hellénique des recherches scientifiques et l'École française d'Athènes (Athènes, 2-6 octobre 1990)»*, Athènes-Paris 1992, 415-432.
- M. Egetmeyer, *Zur kyprischen Bronze von Idalion*, «Glotta» LXXI (1993) 39-59.
- G. Neumann, *Zu drei pamphyllischen Namen*, «Glotta» LXXII (1994) 1-4.
- C.J. Ruijgh, *Sur la position dialectale du mycénien*, in E. De Miro, L. Godart, Anna Sacconi (curr.), «Atti e memorie del secondo congresso internazionale di micenologia. Roma-Napoli, 14-20 ottobre 1991», Roma 1996, 115-124.
- A. Lillo, *On the Use of Some Arcadian Modal Forms*, «Glotta» LXXIII (1997) 223-236.
- C. Brixhe, *Réflexions sur l'onomastique personnelle d'une vieille terre coloniale: la Pamphylie*, in Catherine Dobias-Lalou (ed.), *Des dialectes grecs aux Lois de Gortyne*, Nancy 1999, 33-46.
- M. Egetmeyer, *Le dialecte grec ancien de Chypre*, I. *Grammaire*, II. *Répertoire des inscriptions en syllabaire chypro-grec*, Berlin-New York 2010.